

**Politiets anledning til inndragning av
brukerkontoer og skylagringskontoer
som er benyttet til
sedelighetsforbrytelser mot barn,
og hvordan dette gjøres i praksis**

Oppgavetype: Juridisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (OPPGAVE03)

Politihøgskolen

2022

Kand.nr: 573

Antall ord: 7 261

Innhold:

1.0 INNLEDNING:	3
1.1 Tema for oppgaven og problemstilling:	3
1.2 Kildebruk, metode og rettskildebildet:	4
1.3 Avgrensning:.....	5
1.4 Begrepsavklaring:.....	6
2.0 CASE OG FREMGANGSMÅTE:	7
2.1 Case:	7
2.2 Innledende etterforskning – Politifaglig gjennomgang:.....	8
3.0 KORT OM RANSAKING OG BESLAG:	9
3.1 Ransaking:.....	9
3.2 Beslag:	10
4.0 RETTSLIGE RAMMER:	11
4.1 Begrensninger - et inngrep ovenfor borgeren:	11
5.0 INNDRAGNING:	12
5.1 Hva er inndragning:	12
5.2 Inndragning etter strl § 69:.....	13
5.3 Hva er «ting»:	14
5.4 Brukerkontoer og skylagringstjenester som «ting»:	16
5.5 Hensynet til effektiv håndhevelse av straffebudet:	18
5.6 Forholdsmessighetsvurderingen:	20
5.7 Hvem kan inndragning skje ovenfor:.....	22
5.8 Inndragning når server er i utlandet:	23
6.0 AVSLUTNING	24
7.0 LITTERATURLISTE	26

1.0 INNLEDNING:

1.1 Tema for oppgaven og problemstilling:

Oppgaven skal ta for seg politiets anledning til å inndra brukerkontoer på sosiale medier og skylagringstjenester som er benyttet til sedelighetsforbrytelser mot barn. Jeg skal også ta for meg hvordan dette gjøres i praksis, fra ransaking og til inndragningen finner sted.

Sedelighetsforbrytelser mot barn omfatter flere brudd på straffeloven, eksempelvis grooming, oppbevaring, produksjon og spredning av ovegrepsbilder av barn, eller voldtekt av barn over internett. Inndragning av slike kontoer er lite diskutert i det norske rettssystemet, og i 2019 uttalte Høyesterett følgende i en sak som omhandlet den teknologiske utviklingen med skylagringstjenester, brukerkontoer og kryptert materiale:

«Eg skyt likevel inn at eg har forståing for dei problema politiet og påtalemakta støyter på i ei sak som denne. Den tekniske utviklinga – inkludert den stendige auken i lagringskapasitet, også i «skya» – skapar nye utfordringar. Det er ei lovgjevaroppgåve å vurdere om dei eksisterande heimlane for inndraging er tilstrekkelege.»¹

Høyesteretts uttalelse er interessant for inndragningsspørsmålet. Denne dommen, og omfanget av sedelighetsforbrytelser mot barn jeg så i praksisåret er bakgrunnen for valg av tema. Denne problemstillingen er høyst aktuell for politiets arbeid i dag. Seksjon for internetrelaterte overgrep (SIO) har i 2021 utarbeidet en rapport for Det Nasjonale Statsadvokatembetet. Det fremkommer her at det hvert år foreligger 3000 saker som omfatter brudd på strl² § 311 (overgrepsmateriale). Av disse blir mellom 700 – 900 saker etterforsker grunnet kapasitetshensyn.³ Jeg kan ikke se holdepunkter for at dette tallet blir lavere, og at dette er en kriminalitetsutfordring politiet vil stå ovenfor i lang tid fremover.

Ved gjennomgang av dommer, praksis i politiet og et tidligere arbeidsforhold i domstolen la jeg merke til at det ofte ble lagt ned påstand om inndragning av mobiler, minnebrikker og

---

¹ HR-2019-514-A, avsnitt 28

² Lov 20. Mai 2005 nr. 28 om lov om straff (Straffeloven) (Strl)

³ Det Nasjonale Statsadvokatembete, 2021 : s. 5

PC'er i slike saker. Som Høyesterett også påpeker i sitatet over, beveget samfunnet seg raskt fremover på det teknologiske plan, noe som medfører at politiet må være bevisst hvordan lovverket om inndragning er utformet.

Det som før ble lagret på en minnebrikke eller en PC, vil nå bli lagret på en skytjeneste eller på en brukerkonto med lagringskapasitet. Felles for disse tilfellene er at det ikke nødvendigvis er tilstrekkelig å bare inndra selve enheten, men også kontoer som er benyttet til selve gjennomføringen av det straffbare forholdet. Kunnskap om at bilder eller videoer ikke bare befinner seg på en mobiltelefon eller pc, men at de også kan være lagret i en skytjeneste eller en brukerkonto er derfor viktig. I flere av dommene jeg har gjennomgått inneholder det informasjon om at slike kontoer er benyttet som lagringsmedier for overgrepsmateriale, men det er kun i få tilfeller det ender med inndragning av selve kontoen.

Jeg har utformet følgende problemstilling:

Politiets anledning til inndragning av brukerkontoer og skylagringskontoer som er benyttet til sedelighetsforbrytelser mot barn, og hvordan dette gjøres i praksis

1.2 Kildebruk, metode og rettskildebildet:

I denne oppgaven skal jeg benytte juridisk metode for å formulere og besvare min problemstilling. Juridisk metode er fremgangsmåten man benytter seg av for å formulere og besvare rettsspørsmål. Metoden skal sikre at rettsspørsmål besvares på en tilfredsstillende måte sett opp mot de krav og forventninger til rettsanvendelsen i en rettsstat. Den juridiske metoden skal sikre at rettsstaten er nasjonalt forankret, og utenlandsk orientert.⁴

Jeg skal gjennomgå og bruke rettskildematerialet som foreligger på temaet, og objektivt vurdere rettskildene. Arbeidet med rettsreglene kalles subsumsjon, som vil si å anvende reglene opp mot det beviselige faktum i saken.⁵ Hovedkilden til informasjon er selve lovteksten. For å finne hensikten med loven vil forarbeidene gi svar på lovgivers intensjon med bestemmelsen. Rettspraksis fra domstolen, og spesielt Høyesterett, vil ha stor tyngde som rettspraksis. Videre er det utarbeidet lovkommentarer og annen litteratur hvor selve rettsreglene blir kommentert.

---

⁴ Aarli, og Mæhle, *Juridisk metode i et nøtteskall* (2018) s. 13.

⁵ Aarli, og Mæhle, *Juridisk metode i et nøtteskall* (2018) s. 32

Inndragningsreglene og den litteraturen som foreligger har i stor grad handlet om inndragning av andre gjenstander, noe som tilsier at jeg må stille meg kritisk til om innholdet berører problemstillingen.

Rettskildebildet som foreligger om inndragning av brukerkontoer og skytjenester er minimalt, og omfatter kun tingrettsdommer. Dette kan i stor grad handle om at vi står ovenfor en ny teknisk tidsalder, og problemstillingen er forholdsvis ny. Rettskildene må derfor vurderes i sammenheng med den tekniske utviklingen. Det vil være avgjørende å se om dagens lovgivning, og den tekniske utviklingen dekkes av legalitetsprinsippet.

1.3 Avgrensning:

Som nevnt over skal oppgaven redegjøre om inndragning av brukerkontoer og skytjenester kan gjøres etter strl § 69, første ledd, bokstav c, og hvordan dette gjennomføres i praksis.

Paragrafen lyder:

Ting som

a) er frembrakt ved,

b) har vært gjenstand for, eller

c) har vært brukt eller bestemt til bruk ved

en straffbar handling, kan inndras. I stedet for tingen kan hele eller deler av tingens verdi inndras. § 67 første ledd tredje punktum og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Som ting regnes også rettigheter, fordringer og elektronisk lagret informasjon.

Ved avgjørelsen av om inndragning skal foretas, og hvilket omfang inndragningen skal ha, skal det særlig legges vekt på om inndragning er påkrevd av hensyn til en effektiv håndheving av straffebudet, og om den er forholdsmessig. Når forholdsmessigheten vurderes, skal det blant annet legges vekt på andre reaksjoner som ilegges, og konsekvensene for den som inndragningen rettes mot.

Hele bokstav c anses relevant for oppgaven, foruten om «bestemt til bruk». Matningsdal har i lovkommentar beskrevet at dette kommer til anvendelse når det er begått en straffbar handling, og at gjerningspersonen *hadde til hensikt* å benytte seg av gjenstanden, men ikke gjorde det.⁶ Dette anses ikke relevant da oppgaven tar opp inndragning etter lovbruddet er

---

⁶ Matningsdal. Straffelovens kommentarutgave (2015), s. 642

begått. Andre og tredje ledd vil bli redegjort for da dette omfatter en utvidelse av begrepet «ting», og hva som ligger til grunn i vurderingen av inndragning.

Bokstav a omfatter etter paragrafens ordlyd *ting som er frembrakt ved en straffbar handling*. Matningsdal beskriver at dette omfatter selve resultatet, eller produktet av den straffbare handlingen.⁷ Eksempelvis vil dette dreie seg om selve bildet som viser overgrep mot barn. Selv om overgrepsbildet har relevans for oppgaven, vil ikke spørsmålet om inndragning av produktet bli problematisert, men i enkelte tilfeller der det anses relevant vil rettsreglene bli problematisert. Jeg vil heller ikke ta for meg hva som skjer med eventuelt lovlig materiale som befinner seg på kontoen. Reglene for dette i strl § 76 anses tilstrekkelig opplyst i rettskildebildet.

Hva gjelder bokstav b omfatter dette *ting som har vært gjenstand for en straffbar handling*. Matningsdal eksemplifisert dette med å omfatte ulovlige oppbevarte våpen eller varer som er ulovlig omsatt.⁸ Jeg anser heller ikke dette som relevant for oppgaven, og jeg avgrenser meg fra dette.

Inndragning er noe av det siste man gjør i en straffesak. Det vil på bakgrunn av dette være aktuelt å se på den innledende etterforskningen, herunder ransakingen og beslag, da dette har relevans for gjennomføringen av inndragningen.

Jeg begrenser oppgaven til å omfatte sedelighetsforbrytelser mot barn. Dette vil omfatte grooming, produksjon, oppbevaring og distribusjon av ovegrepsbilder av barn og voldtekt av barn over internett, altså internettrelaterte sedelighetsforbrytelser mot barn.

1.4 Begrepsavklaring:

Sosiale medier:

Bruk av begrepet sosiale medier menes tjenester som er tilgjengelig via internett, og som legger til rette for kommunikasjon mellom en eller flere personer.⁹ Sosiale medier omfatter blant annet Snapchat, Instagram, Facebook, Skype. Disse tjenestene har chatfunksjon, og

---

⁷ Matningsdal. Straffelovens kommentarutgave (2015), s. 641.

⁸ Matningsdal. Straffelovens kommentarutgave (2015), s. 641.

⁹ Sunde - Effektiv, tillitvekkende og rettssikker behandling av databevis, 2015, s. 11

lagringskapasitet slik at brukeren kan lagre tilsendte bilder, og bilder de selv har tatt direkte i tjenesten.

Skytjeneste:

Bruk av begrepet skytjeneste menes tjenester som behandler og oppbevarer brukerens data. Tjenesten gjør det mulig å lagre innholdet på en mobiltelefon eller bærbar datamaskin flere steder. Tjenesten gjør det også mulig å fjerne innholdet på en PC, slik at den kun er tilgjengelig i Skytjenesten. Tjenesten gjør det mulig å lagre større datamengder enn man kan lagre lokalt på for eksempel mobilen.¹⁰

Benevnelse av brukerkontoer og skylagringstjenester i oppgaven:

Disse vil bli omtalt som *kontoer* i oppgaven.

2.0 CASE OG FREMGANGSMÅTE:

I denne delen av oppgaven skal jeg innledningsvis formulere en case for å presisere hvordan en sak blir kjent for politiet, og hvordan politiet arbeider med slike saker. Casen bidrar til at leseren kan sette seg inn i de spørsmål som problemstillingen reiser. Casen bygger på en straffesak jeg har kjentskap til, men faktum er noe tilpasset problemstillingen denne oppgaven reiser. Videre skal jeg gjennomgå arbeidsmetodene politiet benytter seg av for å sikre og beslaglegge brukerkontoer helt frem til rettskraftig dom foreligger.

Casen vil ikke bli diskutert gjennom oppgaven, men arbeidsoppgavene og problemstillingene casen løfter ligger til grunn for de ulike redegjørelsene i oppgaven. Jeg vil komme tilbake til casen i avslutningen.

2.1 Case:

Kripos mottar tips fra National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC), en amerikansk organisasjon som arbeider med å avdekke seksuelle overgrep mot barn. NCMEC har samarbeidsavtale med blant annet Snapchat, Facebook og Instagram, og overvåker disse tjenestene. NCMEC varsler politiet i det landet brukeren oppholder seg hvis kontoen deler eller laster ned overgrepbilder eller videoer.¹¹

---

¹⁰ Sunde - Effektiv, tillitvekkende og rettssikker behandling av databevis, (2015), s. 12

¹¹ Det Nasjonale Statsadvokatembete, (2021), s. 5

Tipset i denne saken omfatter en gjerningsperson som har chattet med seksualiserende innhold til barn, og fått tilsendt overgrep bilder av barn på chatte og- bildedelingstjenesten Snapchat. Kripos, som mottar tipset fra NCMEC, oversender saken til lokalt politidistrikt for videre etterforskning. Politiet gjennomfører nødvendige tvangsmidler, herunder ransaking og beslag for å sikre bevis i saken.

Under ransakingen tar politiet siktedes mobiltelefon i beslag. Siktede oppgir brukernavn og passord til brukeren på Snapchat. Ved gjennomgang av siktedes mobiltelefon blir det gjort funn av overgrepsmateriale lagret på Snapchats bildearkiv, og i chatloggen. Det blir også gjort funn av overgrepsmateriale i form av 16 bilder på siktedes mobil, som er sikkerhetskopierte i skylagringstjenesten «min sky».

2.2 Innledende etterforskning – Politifaglig gjennomgang:

For at inndragning skal kunne gjøres i en sak, er det flere etterforskningsskritt som må gjennomføres. Ransaking og beslag er som oftest innledende maktmidler politiet benytter seg av i en straffesak. Maktmidlene politiet benytter seg av finnes i straffeprosessloven¹², der kapittel 15 omfatter ransaking og kapittel 16 omfatter beslag. I telefonsamtale med politioverbetjent Oddgeir Høyekvam, politifaglig etterforskningsleder og leder for «OP SpiderWeb», er følgende fremgangsmåte benyttet i saker som omhandler inndragning av kontoer ved sedelighetsforbrytelser mot barn på internett.

«OP Spiderweb» er en egen gruppe i Sør-Vest politidistrikt som jobber for å forebygge, avdekke, etterforske og iretteføring nettovergrep mot barn eller saker som gjelder deling av overgrepsmateriale som omhandler barn over internett.

Ved pågripelse blir siktede gitt sine rettigheter og plikter, og blir spurt om tastelåskode, brukernavn og passord til sine kontoer. Politiets erfaring er at siktede i de fleste tilfellene gir dette til politiet. Når politiet innehar brukernavn og passord til kontoene kan de bytte passord på den aktuelle kontoen, og også frata siktede muligheten for passordgjenoppretting for å forhindre at siktede etter løslatelse kan forspille bevis.

---

¹² Lov 22. Mai 1981 nr. 25 om lov om rettergangsmåten i straffesaker (strpl)

Hver beslaglagt konto føres i en beslagsrapport i henhold til strpl § 207. Høyekvam understreket at notoritet i denne fasen av etterforskningen er svært viktig. Viktigheten av å sikre innholdet, men også forsikre seg om at brukerkontoene er i politiets besittelse på en sikker måte. På denne måten sikrer politiet at siktede ved løslatelse, eller andre i siktedes omgangskrets, får tilgang til kontoene, endrer eller sletter innholdet før dette er sikret.

Det er viktig å forsikre seg om at kontoen ikke slettes i politiets besittelse hvis siktede skal ha kontoen utlevert på et senere tidspunkt. Hvis politiet under etterforskningen avdekker at brukerkontoen er benyttet til en straffbar handling vil dette bli dokumentert ved at eventuelle bilder eller chatlogger blir sikret. Hvis saken sendes til retten legges det ned påstand om inndragning av den aktuelle tjenesten, og domstolen avgjør om kontoen skal inndras. Hvis dette er tilfelle vil politiet gå inn i kontoens innstillinger, og kontoen avsluttes. Alt av innhold og mulighet for gjenopprettelse av kontoen vil da forsvinne.

Hvis politiet ikke får opplyst innloggingsinformasjon fra siktede har politiet andre hjemler for innhenting av innholdet ved utleveringspålegg. På bakgrunn av oppgavens omfang vil ikke dette bli drøftet videre.

3.0 KORT OM RANSAKING OG BESLAG:

Innledende etterforskning er viktig for selve straffesaken, men også i inndragningsspørsmålet. Hvis politiet ikke oppdager brukerkontoer, sikrer disse, eller ikke prioriterer inndragning tidlig i etterforskningen kan dette gå tapt.

3.1 Ransaking:

Politiets hjemmel for ransaking ligger i straffeprosessloven.¹³ Bestemmelsen omfatter politiets mulighet til å «*søke etter bevis eller etter ting som kan beslaglegges*». Bestemmelsen kommer til anvendelse når det foreligger skjellig grunn til mistanke, såkalt sannsynlighetsovervekt, for at noen kan mistenkes en handling som kan medføre frihetsstraff. I slike saker omfatter det ofte mobiltelefon og PC, med påfølgende kontoer på sosiale medier og skylagringstjenester.

---

¹³ Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) §§ 192 og 195

Når det gjelder ransaking av sosiale medier og skylagringstjenester kan dette ses i sammenheng med Høyesteretts avgjørelse som omfattet ransaking av datasystem i form av e-postkorrespondanse. Retten uttalte at ransaking omfattet oppbevaringssted, og at dette *utvilsomt* også omfattet datanettverket.¹⁴

Jeg vil ikke gå inn vurderingen om ransaking skal finne sted, eller forholdsmessighetsvurderingen. Dette vil bli noe omtalt i vurderingen av om inndragning skal finne sted.

3.2 Beslag:

Ved beslutning om ransaking vil politiet ta den aktuelle enheten i beslag. Politiets anledning til å ta beslag gjøres etter strpl § 203 første ledd, som gjentas her:

Ting som antas å ha betydning som bevis, kan beslaglegges inntil rettskraftig dom foreligger i saken. Det samme gjelder ting som antas å kunne inndras eller å kunne kreves utlevert av fornærmede.

Begrepet «ting» vil bli redegjort for under. Lovens ordlyd i «antas» innebærer at det er en rimelig mulighet for at tingen kan ha betydning som bevis, eller ting som antas å kunne inndras. Politiets ransaking vil kunne avdekke om det finnes kontoer som kan inneholde mulige bevis. Hvis politiet kommer kontoer vil fremgangsmåten som forklart i avsnitt 2.2 være gjeldende.

Saken starter som regel med at politiet beslaglegger en enhet som bevis, og ved funn av kontoer kan de beslaglegge for bevissikring. Kontoer kan knytte seg til ordlyden *ting som antas å kunne inndras*, men også for å sikre bevis. Enheten, altså mobilen eller PCen kan inneholde kontoer eller annen viktig informasjon som man i innledende etterforskning ikke er klar over, og som siktede kan fjerne etter pågripelsen. Videre kan kontakten siktede har med eventuelle fornærmede i saken opprettholdes via den sosiale kontoen. Dette kan føre til vitnepåvirkning, eller i verste fall at overgrepene fortsetter etter politiet ble kjent med saken.

En sak som viser viktigheten av politiets bevissthet rundt temaet handlet om en person som noen år tidligere hadde blitt pågrepet av politiet for oppbevaring av overgrepsmateriale. Han

---

¹⁴ HR-2019-610-A, avsnitt 29

ble blant annet dømt til inndragning av en PC som han hadde oppbevart bildene på. Politiet var ikke kjent med at innholdet på PCen var dobbeltlagret i en skylagringstjeneste. Når tiltalte slapp ut fra varetekt hadde han på nytt kommet i befatning med nevnte materiale via en konto han hadde før pågripelsestidspunktet. Tiltalte forklarte seg om dette i retten:

«Han forklarte at han ønsket å starte et nytt liv etter den dommen. Han hadde fått en ny PC av en venninne. I forbindelse med «gjenoppretting» av «skrivebordet» på denne PC'en fikk han imidlertid tilgang til sin Google-konto og oppdaget da at det materialet som var lagret på skylagringstjenesten Google Disk – knyttet til Google-kontoen – ikke var slettet. Da «skrivebordet» på PC'en ble gjenopprettet, ble også applikasjonene for skylagringstjenestene Dropbox og mega.nz installert på nytt. Nedlasting og synkronisering fordrer at brukeren angir brukernavn og passord for den aktuelle kontoen i skylagringstjenesten.»¹⁵

Det er derfor allerede på ransaking og beslagstidspunktet i saken viktig at politiet tenker om kontoer er benyttet, og hvordan slike kontoer kan sikres og sjekkes.

4.0 RETTSLIGE RAMMER:

Maktanvendelse ovenfor norske borgere krever at det foreligger hjemmel i lov. Det er derfor utferdiget folkerettslige og grunnlovfestede prinsipper som skal bidra til å sikre borgernes rettsvern.

4.1 Begrensninger - et inngrep ovenfor borgeren:

Som jeg kommer mer inn på under er inndragning innbefattet i strl § 30. Det følger av strl § 14 at strafferettslige reaksjoner, herunder inndragning etter strl § 30, bare kan ilegges med hjemmel i lov. Strl § 14 har henvisning til Grunnloven¹⁶ § 96, som slår fast at «*Ingen kan dømmast utan etter lov eller straffast utan etter dom*». Grl § 113 forsterker dette med «*Myndighetenes inngrep overfor den enkelte må ha grunnlag i lov*».

---

¹⁵ LE-2019-98230

¹⁶ Kongeriket Norges Grunnlov, gitt i riksforsamlingen på Eidsvoll 17. Mai 1814 (Grunnloven)(Grl)

Også i EMK art. 7 (1)¹⁷ fremkommer det «ingen straff uten lov». Dette er noen av paragrafene som utgjør legalitetsprinsippet og et klarhetskrav politiet og domstolen må forholde seg til. Lovgivningen om at det må foreligge hjemmel i lov før det dømmes til straffeansvar er sentral i norsk rett. Legalitetsprinsippet og klarhetskravet omfatter blant annet hvor langt domstolen kan gå i tolkningen av lovens ordlyd. Dette har gjort seg gjeldende i flere saker, blant annet i HR-2012-1554-U. Ankeutvalgets flertall kom i likhet med lagmannsretten til at formidling på internett faller utenfor definisjonen av «trykt skrift».¹⁸

Selv om denne dommen ikke har direkte påvirkning mot problemstillingen vil det være aktuelt å minne om dette da problemstillingen løfter spørsmål som i liten grad omfattes av nåværende rettspraksis, litteratur og lovverk.

5.0 INNDRAGNING:

5.1 Hva er inndragning:

Inndragning blir brukt i mange ulike sakstyper i polisiære sammenhenger. Dette omfatter blant annet vegtrafikksaker der politiet kan inndra førerkortet til bilister som bryter visse paragrafer i vegtrafikkloven. Min oppgave skal kun sette søkelys på gjenstandsinnndragning etter straffeloven. Inndragning i denne sammenheng er nevnt i strl § 30, og er underlagt andre strafferettslige reaksjoner.

Inndragningshjemplene er å finne i strl kapittel 13, og strekker seg fra inndragning av utbytte, til forebyggende inndragning. I forarbeidene blir inndragning definert som en permanent berøvelse av eiendom, enten det er et pengebeløp eller en gjenstand.¹⁹ Denne type inndragning er, i motsetning til inndragning av førerkort, permanent. Andenæs forklarer at formålet med inndragningsbestemmelsen kan være veldig varierende. Ved forebyggende inndragning er formålet å avverge en fare for en straffbar handling, og ved inndragning av utbytte handler det om å frata noen utbytte som er oppnådd. I andre tilfeller kan inndragning fremstå som en klar straffereaksjon på lik linje ved en bot.²⁰

---

¹⁷ Menneskerettighetsloven (EMK), nr. 1 art. 7.

¹⁸ HR-2012-1554-U, avsnitt 22.

¹⁹ Ot.prp. nr. 90, (2003 – 2004) s. 342.

²⁰ Johs Andenæs, Alminnelig strafferett, 6. utgave ved Georg Fredrik Rieber-Mohn og Knut Erik Sæther, Oslo 2016 s. 548.

Ved lovrevisjonen i 1973 ble det avklart at inndragning ikke er å anses som straff i straffeloven, men en strafferettslig reaksjon, jf. strl § 29, bokstav e.²¹ Selv om inndragning ikke er straff, er det likevel omfattes av Grunnlovens straffebegrep § 96. I forarbeidene beskrives dette ved at begrepet «*straff*» i Grunnloven har et noe videre innhold enn i straffeloven.²² Om inndragning er å anse som straff ble et tema i Høyesterett, som i kjennelse konkluderte med at inndragning av redskap benyttet til en straffbar handling etter norsk rett ikke er å anse som straff.²³

Det som regnes som selve straffen, følger av strl § 29. Formålet med straff er nevnt i Høyesterett, som «*straff er et onde som ilegges lovovertrederen på grunn av overtredelsen, i den hensikt at han skal føle den*».²⁴ Selv om straff ikke er hensikten med inndragning, henger det uansett tett sammen.

Det følger av strl § 29 annet ledd at når retten ilegger straff og det blir aktuelt med andre strafferettslige reaksjoner, for eksempel inndragning, skal den samlede reaksjonen stå i et rimelig forhold til lovbruddet. Selv om inndragning i de fleste tilfeller ilegges sammen med straff, åpner strl § 66 for at inndragning kan ilegges alene, med straff, eller andre strafferettslige reaksjoner.

Et eksempel på at inndragning kan ilegges uten straff er ved påtaleunntatelse. Dette regnes som en annen strafferettslig reaksjon, og inndragning kan fremmes selv om straffesaken og spørsmålet om straff er avgjort, jf. strl § 30, første ledd, bokstav f. Et annet eksempel er hvis gjerningspersonen er utilregnelig etter strl § 20, kan inndragning fremmes da det ikke regnes som straff. Sistnevnte skal jeg komme tilbake til senere i oppgaven.

5.2 Inndragning etter strl § 69:

Det følger av strl § 69 første ledd bokstav c at «*ting som har vært brukt til en straffbar handling, kan inndras*». For at inndragning skal kunne skje må det foreligge en straffbar handling. Beviskravet for å idømme inndragning er den samme som i straffesaker, altså bevist

---

²¹ Johs Andenæs, Alminnelig strafferett, 6. utgave ved Georg Fredrik Rieber-Mohn og Knut Erik Sæther, Oslo 2016 s. 548.

²² Ot.prp. nr. 90, (2003 – 2004), s. 195,

²³ Rt. 2002 s. 1276.

²⁴ Rt. 1977 s. 1207.

ut over enhver rimelig og fornuftig tvil.²⁵ Det er viktig å presisere at anvendelsen av inndragning etter § 69 er fakultativ, og det følger av ordlyden at ting *kan* inndras.

Det er domstolen som vurderer om inndragning skal skje, og i hvilken utstrekning inndragningen skal ha. Dette understrekes av § 69 tredje ledd der det fremkommer at i vurderingen om inndragning skal foretas, og omfanget inndragningen skal ha, skal det legges vekt på om inndragningen er påkrevd av hensyn til en effektiv håndhevelse av straffebudet, og om den er forholdsmessig.

Inndragning etter § 69 første ledd, bokstav c omfatter redskapet som er benyttet til å gjennomføre en straffbar handling. Forarbeidene sier at redskapet må ha en viss tilknytning til den straffbare handlingen.²⁶ Matningsdal omtaler dette i kommentarutgaven ved at dette ikke bare gjelder fysisk nærhet, men også at det må legges betydelig vekt på hvor sentral den aktuelle bruken av gjenstanden sto i hendelsesforløpet.²⁷

I doktoravhandlingen til Sunde om automatisert inndragning fremkommer det at skadelig dataprogram som er blitt brukt som middel (verktøy) blant annet ved datainnbrudd har blitt inndratt.²⁸ Dette understreker at tilknytningen mellom redskapet og handlingen ikke bare omfatter fysiske gjenstander, men også ikke fysiske gjenstander.

5.3 Hva er «ting»:

Bestemmelsen henviser til at «ting» som er produkt av, har vært gjenstand for, eller har vært brukt eller bestemt til bruk ved en straffbar handling, kan inndras, jf. § 69 første ledd. Som en utvidelse av tingsbegrepet i første ledd, har lovgiver spesifisert dette i annet ledd, ved at «ting» også regnes som rettigheter, fordringer og elektronisk lagret informasjon. Jeg vil redegjøre for første ledd bokstav c, og annet ledd.

Om begrepet «ting» beskriver Matningsdal at strl § 69 først og fremst er beskrevet som løsøre, og at det ikke er betinget av at tingen har noen økonomisk verdi. Matningsdal skriver

---

²⁵ Matningsdal. Straffelovens kommentarutgave (2015), s. 646

²⁶ Ot.prp. nr. 90, (2003 – 2004) s. 346

²⁷ Matningsdal. Straffelovens kommentarutgave (2015), s. 641

²⁸ Sunde, *Automatisert inndragning*, 2010, s. 75

videre at ting også omfatter levede dyr, mobiltelefoner, eiendom, datautstyr og penger.²⁹ Loven stiller således ingen begrensning til at tingen må være farlig eller ulovlig.

Rettspraksis som gjelder inndragning etter bokstav c er blant annet mobiltelefon som er benyttet til deling av overgrepsmateriale³⁰, domenenavn som var benyttet til ulovlig deling av filmer³¹, og et telefonnummer som ble benyttet til å gjennomføre en straffbar handling.³² Det finnes ingen legaldefinisjon av ordet «ting» i loven, men i en sak som omhandlet inndragning av et telefonnummer uttalte lagmannsretten i dommen følgende om tolkningen av «ting»:

«Lagmannsretten legger til grunn at uttrykket 'ting' er tolket meget vidt. 'Ting' omfatter ikke bare konkrete gjenstander som fast gods og løsøre, herunder dokumenter, og penger. Det omfatter også fordringer, rettigheter og opplysninger som er lagret elektronisk, jf. Andenæs, Norsk straffeprosess, fjerde utgave side 317.»³³

Dommen fra lagmannsretten ble anket til Høyesterett, og i Høyesteretts kjennelse konkluderte de med at lagmannsrettens tolkning av at telefonnummer omfattes av uttrykket «ting» i relasjon til strpl § 203, og strl, § 69, var korrekt.³⁴ Lagmannsrettens og Høyesteretts tolkning synliggjør at begrepet «ting» kan tolkes utvidende.

Utvidelsen og presiseringen av begrepet «ting» i annet ledd er ment for å klargjøre bestemmelsen og innebærer ingen realitetsendring i forhold til gjeldende rett.³⁵ Om presiseringen av rettigheter og fordringer i annet ledd, har Matningsdal uttalt at lovgiver fant det riktig å ta dette inn i bestemmelsen for å klargjøre at en fordring ikke bare kan inndras når den er knyttet til et dokument. Han påpekte også at inndragning kan foretas «når det gjelder muntlige fordringer eller rettigheter av annen art enn en pengefordring».³⁶

Forarbeidene sier at endringen gjør det klart at en fordring kan inndras, ikke bare når den knytter seg til et dokument, men også når det gjelder muntlige fordringer eller rettigheter av annen art enn en pengefordring.³⁷ I Karnov lovkommentar³⁸ blir inndragning av rettigheter

---

²⁹ Matningsdal. Straffelovens kommentarutgave (2015), s. 641

³⁰ HR-2021-2249-A

³¹ HR-2019-1743-A

³² RT. 2012 s. 1180

³³ HR-2012-1441-U, avsnitt 11

³⁴ HR-2012-1441-U, avsnitt 13

³⁵ Ot.prp. nr 90, (2003 – 2004) s. 463

³⁶ Matningsdal, *Inndragning* (1987) s. 243.

³⁷ SRI 1970 s. 16.

³⁸ Boucht, Johan. Karnov lovkommentar: Straffeloven - strl. 2005, Karnov Lovkommentar 1 til § 69

sammenlignet med dommene om telefonnummer³⁹ og domenenavn⁴⁰. Lovkommentaren påpekte at disse «rettighetene» i praksis har blitt oppfattet å gi en eksklusiv bruksrett for eieren, som kan inndras. *Rettigheter* kan således knytte seg til problemstillingen.

Om utvidelsen av begrepet ved elektronisk lagret informasjon påpeker forarbeidene at dette er informasjon som er egnet til elektronisk behandling, omtalt som «data». De eksemplifiserer dette med virusprogrammer, som gjerne vil være brukt eller bestemt til å brukes ved en straffbar handling.⁴¹ I Karnov lovkommentar blir «data» beskrevet som et selvstendig inndragningsobjekt. Inndragning av data kan dermed skje selvstendig eller som supplement til inndragning av for eksempel datautstyr.⁴² Dette knytter seg spesielt opp mot inndragning av selve innholdet på kontoen, og er således noe utenfor problemstillingen.

5.4 Brukerkontoer og skylagringstjenester som «ting»:

I de sakene jeg har funnet frem til finnes det kun tingrettsdommer som knytter seg konkret opp til problemstillingen. Dette anses derfor relevant, og anses på nåværende tidspunkt som nåværende rettspraksis.

Den eldste tingrettsdommen jeg har funnet er fra 2016. Saken omhandlet omfattende seksullovbrudd begått mot barn på sosiale medier der brukerkontoer var sentralt for gjennomføringen. Inndragningskravet var brukerkonto på skype, Kik, instagram, facebook og snapchat. Dommen sammenligner brukerkontoer med telefonnummer og domenenavn som nevnt over, og skrev at kontoer og e-postadresser på lik linje som disse, omfattes av begrepet «ting».⁴³

I dommen uttalte retten at likheten er betydelig, både funksjonelt og rettighetsmessig. Begrunnelsen var at begge har en unik tall- og bokstavkombinasjon for å nå andre, og selv å bli nådd av andre på ulike elektroniske kommunikasjonsplattformer, og at dette er svært likt funksjonen til blant annet telefonnumre.⁴⁴

---

³⁹ RT. 2012 s. 1180

⁴⁰ HR-2019-1743-A

⁴¹ Ot.prp. nr 90 (2003 – 2004) s. 463

⁴² Boucht, Johan. Karnov lovkommentar: Straffeloven - strl. 2005, Karnov Lovkommentar 1 til § 69

⁴³ TSOST-2016-133109

⁴⁴ TSOST-2016-133109

En annen dom omfattet inndragning av flere g-mailkontoer som var benyttet til en straffbar handling. Kontoene var facebook-konto, snapchat, instagram mv. Tiltalte hadde chattet med seksualiserende innhold til barn, og benyttet kontoen til å få tilsendt seksualiserende bilder. Haugaland og Sunnhordland tingrett uttalte følgende om inndragningen:

«De aktuelle tingene er brukt av tiltalte under de straffbare handlingene. Retten finner at formålet med bestemmelsene som setter straff for de aktuelle handlingene tilsier at alt skal inndras med hjemmel i straffelovens § 69. Retten bemerker at som ting regnes også rettigheter og elektronisk lagret informasjon, jf. straffeloven § 69 annet ledd. Det foreligger derfor etter rettens syn også hjemmel for å inndra de nevnte brukerkontoene»⁴⁵

I en dom som omhandlet det samme forhold som ovennevnte, uttalte Bergen tingrett følgende:

«Retten er av den oppfatning at inndragning av slike sosiale medier har hjemmel i straffeloven § 69 c)»⁴⁶

I en annen dom fra Oslo tingrett knytter dommen brukerkontoer, e-postkontoer og skylagringstjenester til elektronisk lagret informasjon:

«Aktor har i medhold av straffeloven § 69 nedlagt påstand om inndragning av beslaglagte gjenstander og konti (elektronisk lagret informasjon) som har vært gjenstand for eller har vært brukt ved det de straffbare handlingene.

Retten tar inndragningskravet til følge idet det legges til grunn at vilkårene for inndragning etter straffeloven § 69 er oppfylt.»⁴⁷

Som vi kan se benevner enkelte av dommene brukerkontoer som «elektronisk lagret informasjon», og noen benytter seg av betegnelsen «ting». Mitt inntrykk er at rettskildene ikke åpner for å tolke brukerkontoer og skylagringstjenester som «elektronisk lagret informasjon» etter annet ledd. Retten har etter mitt syn konkludert noe videre enn forarbeidene har lagt til grunn.

---

⁴⁵ 21-080681 MED-THOS/THAU

⁴⁶ 20-112991MED-BERG/1

⁴⁷ 21-072703MED-TOSL/01

Dette støttes i doktoravhandlingen til Sunde om Automatisert inndragning der hun konkluderer med at selve *dataen*, altså innholdet i form av bilder, videoer, chattelogs burde omfattes av strl § 69, annet ledd, tredje alternativ (elektronisk lagret informasjon).⁴⁸ Dette taler for at selve kontoen må behandles som et objekt, og innholdet som et annet objekt.

Majoriteten av dommene beskriver at brukerkontoer og skylagringstjenestene kan inndras etter § 69 bokstav c, uten å knytte dette til utvidelsen i annet ledd. Selv om annet ledd kun er en presisering av «ting», er en konkretisering etter mitt syn ikke avgjørende for inndragning, men vil klargjøre inndragningshjemmelen.

Sunde nevner i doktoravhandlingen at strl § 69 annet ledd, første alternativ (rettigheter), omhandler retten til et «brukerområde». Sunde påpeker at dette gir dekning for krav om inndragning av retten til brukerområdet, og for stengning av tilgangen.⁴⁹ Dette sammenfaller med lovkommentar i Karnov som henvist til over, der «rettigheter» etter annet ledd ble beskrevet som inndragning av telefonnummer og domenenavn. Høyesterett nevnte ikke om disse falt innenfor kategorien «rettigheter» i dommene, og jeg ser derfor på dette som en tolkning uten rettsavklaring.

Ut i fra dette anses det å være forskjellig rettslig oppfatning om innhold (data), brukerkonto og skylagring er å anse som rettigheter eller elektronisk lagret informasjon.

Det fremstår klart at selve overgrepene og annet ulovlig innhold på kontoene omfattes av begrepet «ting», og følgelig kan inndras etter strl § 69, første ledd bokstav a. Det fremstår også klart at brukerkontoer og skylagringstjenester som er benyttet til en straffbar handling kan inndras med hjemmel i strl § 69 første ledd, bokstav c, og således også omfattes av begrepet «ting». Dette fordi en mobil eller en minnepinne, som så å si helt likt bruksområde som kontoene, omfattes. Det er allerede avklart at gjenstanden ikke må være en fysisk gjenstand, som også domenenavndommen og telefonnummerdommen allerede har avklart.

5.5 Hensynet til effektiv håndhevelse av straffebudet:

Det følger av selve bestemmelsen at inndragning etter § 69 er fakultativ jf. «kan» i første ledd. Bestemmelsen sier videre at «*ved avgjørelsen av om inndragning skal foretas, og hvilket*

---

⁴⁸ Sunde, *Automatisert inndragning*, 2010, s. 90

⁴⁹ Sunde, *Automatisert inndragning*, 2010, s. 90

omfang inndragningen skal ha, skal det særlig legges vekt på om inndragning er påkrevd av hensyn til en effektiv håndheving av straffebudet».

Forarbeidene påpeker at hensynet til håndheving av straffebudet vil være spesielt viktig ved inndragning av produktet av en straffbar handling, og at dette kan omfatte ulovlige gjenstander, eksempelvis hjemmebrent eller falske pengesedler.⁵⁰ I vår problemstilling vil dette omfatte selve overgrepsbildene.

Rettspraksis tilsier at slike bilder eller videoer blir inndratt med bakgrunn i at de er ulovlige å eie. Forarbeidene påpeker videre at disse produktene ikke har lovlig omsetningsverdi, og at dette taler sterkt for inndragning.⁵¹

Problemstillingen vår omfatter i utgangspunktet lovlige brukerkontoer og skylagringstjenester som er lovlig å besitte, men som er benyttet til en straffbar handling. I vurderingen av hensynet til effektiv håndhevelse om inndragning av selve redskapet, altså det som rammes av strl § 69 bokstav c, blir også dette spesifisert i forarbeidene. Det skrives at det må foreligge en vurdering av om det blant annet foreligger en nærliggende fare for at redskapet på nytt vil bli brukt til en straffbar handling.⁵² Ut i fra sakens faktum er det ikke sikkert det foreligger noe som taler for en slik nærliggende fare. Hvis redskapet ellers er lovlig å eie, eksempelvis en bil som er benyttet til smugling ved et enkelt tilfelle, vil det ikke nødvendigvis være nok til å inndra bilen.

Forarbeidene spesifiserer at det må gjøres en vurdering av grovheten i overtredelsen, og om den viser en alvorlig mangel på hensynsfullhet og respekt for regelverket. Det påpeker at det ved gjentatte overtredelser lettere vil foreligge grunnlag for inndragning.⁵³

I vurderingen om hensynet til effektiv håndhevelse av straffebudet uttalte Høyesterett i en dom som omhandlet inndragning av en mobiltelefon etter tiltalte oppbevaring og spredte et nakenbilde av en mindreårig jente:

«Spredning av bilder og filmer med krenkende innhold på Internett og i sosiale media synes å være et betydelig problem, ikke minst i ungdomsmiljøer. Det er en stor integritetskrenkelse at bilder av denne karakter blir spredt, jf. HR-2016-2263-A avsnitt

---

⁵⁰ Ot.prp. nr. 90, (2003 – 2004) s. 343

⁵¹ Ot.prp. nr. 90, (2003 – 2004) s. 343

⁵² Matningsdal. Straffelovens kommentarutgave (2015), s. 603

⁵³ Ot.prp. nr. 90, (2003 – 2004) s. 343

16, og skadevirkningene for de som rammes kan være betydelige. Tunge allmennpreventive hensyn tilsier derfor at slike handlinger straffes»⁵⁴

Tiltalte, som var under år, fikk inndratt sin mobiltelefon etter denne hendelsen. Sett dit at tiltalte var under 15 år, og dette gjaldt en enkelthendelse, viser det at brudd på strl §311 straffes hardt, også når det omfatter enkelthendelser.

I de dommene jeg har funnet blir hensynet til effektiv håndhevelse av straffebudet nevnt, men ikke drøftet i større grad. I en av dommene uttalte retten:

«Retten er videre av den oppfatning at inndragning er påkrevd av hensyn til en effektiv håndheving av straffebudet da det er nærliggende fare for at de sosiale mediene på ny vil bli benyttet til å begå en straffbar handling.»⁵⁵

Som man kan se anser retten det som viktig å slå hardt ned på slike typer straffbare forhold. Når man ser på bruksområdet til en brukerkontoene på sosiale medier, er formålet med selve kontoen å oppnå kontakt med andre mennesker, og en skylagringstjeneste er hensikten å lagre bilder eller videoer. I mange av dommene bruker tiltalte kontoen til å kontakte mindreårige personer som sender bilder av seg selv, eller bruker det som lagringsmedier.

I dommene jeg har funnet har retten konkludert med inndragning av kontoene, noe som tilsier at dette anses relevant for gjennomføringen av straffebudet. På lik linje med en mobiltelefon eller en minnebrikke er kontoene sentral, og uten disse hadde ikke den straffbare handlingen vært gjennomførbar. På bakgrunn av at mobiler og PC i slike saker blir inndratt, kan jeg ikke se holdepunkter for at kontoer vil ha en annen rettsstilling hva gjelder håndhevelse av straffebudet.

5.6 Forholdsmessighetsvurderingen:

I vurderingen av forholdsmessighet fremkommer det av paragrafens ordlyd at når forholdsmessigheten vurderes, «skal det blant annet legges vekt på andre reaksjonsformer som ilegges, og konsekvensene for den som inndragningen rettes mot».

---

⁵⁴ HR-2021-2249-A, avsnitt 22.

⁵⁵ 20-112991MED-BERG/1

I vurderingen av andre reaksjonsformen vil dette omfatte et helhetlig bilde av alle reaksjoner som ilegges. I forarbeidene påpeker departementet at det må foretas en helhetsvurdering der rimeligheten av inndragningen veies mot samfunnets interesse.⁵⁶ Forarbeidene påpeker at de andre reaksjonsformene som ilegges, samt konsekvensene for den som inndragningen rettes mot, vektlegges i denne forholdsmessighetsvurderingen.⁵⁷

I vurderingen om inndragning virker urimelig, påpeker forarbeidene at verdien på gjenstanden som inndras ligger i vurderingen av rimeligheten⁵⁸. I noen saker inndras en bil eller et hus med betydelige verdier. Dette vil dog ikke ha stor påvirkning hva gjelder problemstillingen, da en brukerkonto eller en skylagringstjeneste er gratis å besitte.

Forarbeidene påpeker også at konsekvensene gjerningspersonen opplever er et viktig moment.⁵⁹ Noe som kan anses som relevant opp mot vår problemstilling er at lagringsmediene og kontaktene som er lagret på kontoen vil ved inndragning vil gå tapt. Dette kan omfatte meldingsutveksling med familie, minner i form av bilder og videoer, og en mulig kommunikasjonskanal. Dette kan ha stor sentimental verdi. Lagmannsretten uttalte i dom omhandlende mobiltelefons plassering i samfunnet:

«Dagens smarttelefoner inneholder mange funksjoner utover den kontaktskapende delen ved å ha kontakt med omverden via sosiale media, ordinær telefonkontakt og meldinger, samt kamera/video-funksjonen. Det har vært en rivende samfunnsutvikling de senere årene og mobiltelefonen kan brukes til mange ulike tjenester, og forskjellige apper kan være praktiske, som for eksempel smittesporingsapper. At mobiltelefonen er et nyttig redskap på mange områder og i realiteten fungerer som en liten PC, innebærer imidlertid ikke i seg selv at det vil være uforholdsmessig å inndra den.»⁶⁰

Sett dithen at inndragning av mobiltelefoner er forholdsmessig og blir inndratt, vil det kunne ses i tett sammenheng med kontoers formål og bruksområder.

Forarbeidene legger videre føring om at den aktuelle tingen er tilknyttet den straffbare handlingen. Forarbeidene påpeker at det i rettspraksis ikke er oppstilt som vilkår at redskapet var nødvendig for å gjennomføre handlingen, men må ha vært relativt sentral ved

---

⁵⁶ Ot.prp. nr. 90 (2003 – 2004) s. 464

⁵⁷ Ot.prp. nr. 90 (2003 – 2004) s. 464

⁵⁸ Ot.prp. nr. 90 (2003 – 2004) s. 464

⁵⁹ Ot.prp. nr. 90 (2003 – 2004) s. 464

⁶⁰ LB-2021-101241

gjennomføringen.⁶¹ Som forklart over er mobiltelefonen eller PCen det som normalt sett blir inndratt. Man har sett at selve kontoen i nyere rettspraksis fra tingretten tilsier at brukerkontoen også har tilknytning til gjennomføringen, og blir inndratt. På den andre siden ser man at tvangsmiddelbruk ovenfor borgere i flere andre saker, for eksempel narkotikasaker, har blitt kritisert. Det vites ikke om dette vil ha innvirkning på forholdsmessighetsvurderingen hva gjelder inndragning, men at dette kan få påvirkning hva gjelder selve ransakingen.

Det er viktig å poengtere at retten i dommene som kun omfatter inndragning av kontoer ikke fratrar den tiltalte *retten* til å inneha en konto på sosiale medier eller skylagringstjenester, men kun retten til denne aktuelle kontoen. Det er altså ingen forbud i dommene som forhindrer tiltalte å opprette en ny konto.

5.7 Hvem kan inndragning skje ovenfor:

Straffelovens § 71 beskriver hvem inndragning kan skje ovenfor. Det følger av tredje ledd, første punktum at inndragning etter § 69 foretas ovenfor lovbryteren eller den lovbryteren handlet på vegne av. Problemstillingen løfter ikke spørsmålet om brukerkontoen eies av en privatperson eller et firma. Dette vil trolig ikke bli en større problemstilling for politiet fremover hva gjelder saker som omhandler privatpersoner.

En brukerkonto og skylagringstjeneste vil som regel følge en person, og opprettet med gjerningspersonens e-post eller mobilnummer. Unntaket kan forekomme hvis gjerningspersonen oppbevarer overgrepsmateriale eller chatter seksualiserende med mindreårige på en foreningskonto, eventuelt oppbevarer overgrepsmateriale på en skytjeneste som er tilknyttet arbeidsplassen. Spørsmålet om inndragning i dette tilfellet kunne vært rettet mot foreningen, jf. strl § 71 tredje ledd.

Hvem som oppfattes som «lovbryteren» i bestemmelsen beskriver Matningsdal i kommentarutgaven som «alle som har pådratt seg straffeansvar for den aktuelle handlingen som hovedmann eller medvirker.»⁶² På bakgrunn av brukerkontoenes og skytjenestenes tilknytning til gjerningspersonen, vil ikke dette bli problematisert videre.

Det følger av selve bestemmelsen at det må foreligge en straffbar handling. Som hovedregel betyr dette at samtlige straffbarhetsvilkår, både objektive og subjektive, må være

---

⁶¹ Ot.prp. nr. 90 (2003 – 2004) s. 464

⁶² Matningsdal. Straffelovens kommentarutgave (2015), s. 657

oppfylte.⁶³ De objektive straffbarhetsvilkårene omfatter at handlingen må rammes av normen i et straffebud, og at gjerningspersonen må ha utvist den skyld straffebudet krever. De subjektive straffbarhetsvilkårene omfatter at gjerningspersonen må være strafferettslig tilregnelig, og at det ikke foreligger noen objektiv straffrihetsgrunn.

Det følger imidlertid av § 69, første ledd, tredje punktum at § 67 første ledd tredje punktum også gjelder for inndragning etter § 69. Det følger av strl § 67 første ledd tredje punktum at inndragning kan foretas selv om lovbryteren var utilregnelig, jf. strl § 20, eller ikke utviste skyld.

Matningsdal omtaler dette og skriver at manglende tilregnelighet ikke er til hinder for inndragning. Han kommenterer også at «utvist skyld» som omfatter både tilregnelige og utilregnelige, samt faktisk villfarelse og unnskyldelig villfarelse.⁶⁴ Dette vil med andre ord betyr at det er dekning i loven for å legge ned påstand om inndragning hvis personer omfattes av straffelovens § 20, og straffelovens § 25 (faktisk uvitenhet) og § 26 (Rettsuvitenhet). Av hensyn til at brudd på strl § 311 er allmenn kjent, og det ikke er trolig at noen vil kunne påberope seg av rettsuvitenhet, vil dette ikke bli videre drøftet.

Strl § 20 legger føringer for hvem som regnes som utilregnelig i rettslig forstand. Dette omfatter personer som på handlingstidspunktet var under 15 år, psykotisk, psykisk utviklingshemmet i høy grad, eller har en sterk bevissthetsforstyrrelse. Denne presiseringen i § 69 gir politiet mulighet til å benytte inndragning, også i tilfeller der personer blant annet er under 15 år. Dette spørsmålet ble behandlet i Høyesteretts dom, hvor Høyesterett uttalte at selv om tiltalte var under 15 år var ikke dette til hinder for inndragning. Mobiltelefonen til 15 åringen ble etter dette inndratt etter strl § 69.⁶⁵

5.8 Inndragning når server er i utlandet:

Mange av de plattformene som kontoene benytter seg av har servere stasjonert i utlandet. Noen har også servere fordelt ut over flere land.

Høyesterett behandlet spørsmålet om ransaking av en server i utlandet, og kom frem til at det ikke forelå noe hinder i norsk lov til å gjennomføre ransakingen. Høyesterett begrunnet dette i

---

⁶³ Matningsdal. Straffelovens kommentarutgave (2015), s. 603

⁶⁴ Matningsdal. Straffelovens kommentarutgave (2015), s. 642

⁶⁵ HR-2021-2249-A, avsnitt 14

at tvangsmiddelet var besluttet og gjennomført ovenfor siktede i saken, og at dette ikke innebar noen krenkelse av andres staters eksklusive rett til bruk av tvang på deres territorium (tvangsjurisdiksjonen). Politiet fikk tilgang på innholdet som var lagret på den utenlandske serveren fra siktedes datamaskin i Norge, og ransakingen gjaldt dokumenter som siktede fritt hadde lagret på den utenlandske serveren.⁶⁶

Innholdet på en brukerkonto er lagret og «produsert» av gjerningspersonen, og er tilgjengelig i Norge gjennom gjerningspersonens mobil eller pc. Jeg anser det derfor som en lite aktuelt at dette er en problemstilling politiet vil stå ovenfor.

6.0 AVSLUTNING

Innledningsvis i oppgaven er det konkretisert en case som viser hvilke utfordringer og arbeidsoppgaver politiet står ovenfor i saker som omhandler seksullovbrudd mot barn.

Casens faktum har likhetstrekk med flere av dommene jeg har henvist til i oppgaven, med varierende alvorlighetsgrad. Det vil være utfordrende å konkludere om inndragning i nevnte case ville kunne lede til en domfellelse. Derimot har man sett i saker med likt faktum at inndragning har blitt benyttet. Lovens ordlyd, og annen rettspraksis anses derfor å dekke denne type inndragning.

Som nevnt innledningsvis, har høyesterett uttalt et behov for rettsavklaring på området. Samlet sett deler jeg samme syn som høyesterett på dette temaet. Den raske fremgangen på teknologi reiser spørsmål om de lovene og reglene vi har klarer å holde følge med utviklingen. Sunde nevner dette eksplisitt i sin doktoravhandling, og poengterer at reglene kunne vært forenklet ved å innskrenke tredje ledd til ett alternativ for stengning av brukerkonto og sletting av data.⁶⁷ En slik avklaring i lovverket ville klargjøre spørsmålet, og påse at lovverket er i tilstrekkelig grad oppdatert i henhold til straffbare handlinger som er begått på internettrelaterte plattformer.

Avslutningsvis vil jeg presisere at sedelighetsforbrytelser mot barn er et alvorlig samfunnsproblem, og et prioritert sakfelt for politiet.⁶⁸ Gjennom arbeidet med oppgaven har jeg lest et stort antall dommer som beskriver hvordan gjerningspersonene systematisk og

---

⁶⁶ HR-2019-610-A (Sammendrag)

⁶⁷ Sunde, Automatisert inndragning (2010) s. 90.

⁶⁸ Riksadvokatens rundskriv nr. 1/2022, s. 7

målrettet gjennomfører overgrep mot barn med sosiale medier som plattform. Problemet er knyttet til alle landsdeler, og gjerningspersonen kan gjennomføre overgrep i Norge, så vel som i utlandet. Dette i takt med den omfattende globaliseringen av internettbaserte tjenester. Ofrene for overgrep over internett har vært i alle aldre som har tilgang til en mobiltelefon. Overgrepene omhandler barn i alle aldersgrupper, helt ned til spedbarn. Spredningen av disse bildene kan lett gjøres over internett til hele verden, og lagringsmediene gjør at man kan legge sikkerhetskopier i «skyen».

Gjennomgang av rettskildebildet tilsier at det er et stort behov for å øke kunnskapen rundt temaet, og prioritere inndragning i etterforskningen slik at politiet kan drive effektiv kriminalitetsbekjempelse av slik alvorlig kriminalitet.

7.0 LITTERATURLISTE

Lover:

Grunnloven. 1814. *Kongeriket Norges Grunnlov* (Lov-1814-05-17). Lovdata. Hentet:

[Kongeriket Norges Grunnlov - Lovdata](#)

Straffeprosessloven. 1981. *Lov om rettergangsmåte i straffesaker* (LOV-1981-05-22-25).

Lovdata. Hentet: [Lov om rettergangsmåten i straffesaker \(Straffeprosessloven\) - Lovdata](#)

Menneskerettsloven. 1999. *Lov om styrking av menneskerettighetens stilling i norsk rett.*

(LOV-1999-05-21-30). Lovdata. Hentet: [Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett \(menneskerettsloven\) - Lovdata](#)

Straffeloven. 2005. *Lov om straff* (LOV-2005-05-20-28). Lovdata. Hentet: [Lov om straff](#)

[\(straffeloven\) - Lovdata](#)

Rettspraksis

Høyesterettsdommer:

RT. 1977 s. 1207

Rt. 2002 s. 1276

RT. 2012 s. 1180

HR-2012-1441-U

HR-2012-1554-U

HR-2019-514-A

HR-2019-610-A

HR-2019-1743-A

HR-2021-2249-A

Lagmannsrettsdommer:

LE-2019-98230

LB-2021-101241

Tingrettsdommer:

TSOST-2016-133109

20-112991MED-BERG/1

21-072703MED-TOSL/01

Lovforarbeid:

Ot.prp. nr. 90 (2003-2004) Om lov om straff (straffeloven).

NOU 2002: 4 Ny straffelov. Hentet: [NOU 2002: 04 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Lovkommentar:

Boucht, Johan. «*Karnov lovkommentar: Straffeloven - strl. 2005*». I Lovdata Pro (2022) (hentet 7. april 2022).

Matningsdal, Magnus. *Straffeloven Alminnelige bestemmelser, Kommentarutgave*. Oslo: Universitetsforlaget AS, 2015.

Litteratur:

Sunde, Inger Marie. *Automatisert inndragning*. (2010)

Sunde, Inger Marie. *Effektiv, tillitvekkende og rettssikker behandling av databevis* (2015)

Johs Andenæs, *Alminnelig strafferett*, 6. utgave ved Georg Fredrik Rieber-Mohn og Knut Erik Sæther, Oslo 2016.

Aarli, Ragna og Mæhle, Synne Sæther. *Juridisk metode i et nøtteskall* (2018). Gyldendal.

Rapporter / Rundskriv:

Det Nasjonale Statsadvokatembete. Inspeksjon av seksjon for internettrelaterte overgrep SIO. (2021) Hentet: [Inspeksjon-av-seksjon-for-internettrelaterte-overgrep-SIO-2021.pdf](#)

Riksadvokatens rundskriv 03.02.2022, nr. 1/2022 - Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2022